

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pesti prejemao, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na doma za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za teje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pesti prejemao za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrtletne poštne vrste 6 kr. če so oznanila enkrat tiska, 5 kr. če so dvakrat in 4 kr. če so tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopolni naj se izvele frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — Objavitelstvo, na katero naj se blagovoljno pošiljajo naročila, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Dunajska vlada in denarstvena kriza.

„La bourse ou le... ministère“

X. V pratiki je stal sv. Martin, na govornici državnega zbora pa minister de Pretis. Sv. Martin je nage oblačil, sv. Pretis, čem reči, minister Pretis pa je ubogim mnogo tega obečal, kar misli bogatejšim vzeti. V teh besedah je situacija imenitnega 11. novembra označena; 10. nov., Lutherjev in Šilerjev rojstni god, kaj tako prozaičnega nijsta dopuščala.

Dolgo pričakovani vladini predlog je tedaj končno položen na mizo državnega zbora. Spremljeval ga je Pretisov govor. To je dvoje imenitnih dogodkov, katerih vsak potrebuje daljšega razgovora. Kakor pa nas predmet ta mika, ipak smo zaradi kratkosti časa in pomanjkanja prostora za zdaj prisiljeni, obojega samo poprek omeniti.

Jaz sem v enem zadnjih člankov dokazal nemogućnost, bankam na ravnost pomagati ter imel za opasni poskus, privatne papirje v najem jemati (belehnen). Kot glavni vzrok tej nezmožnosti imenoval sem enostranost takove vladne podpore, po kojoj bi se dva, trije rešili, stoteri, tisočeri pak utapljali.

V resnici si vlada tako enostranskega pomočka nij domislila, nego nekakov srednji pot, ki pa je tu, da naravnost uže zdaj svojo sodbo izrečem, nemogoč in neuspešen.

Zanimiv je pred vsem drugim način, kojim je vlada rešila pitanje; ali ima država državljanom v narodno-gospodarstvenem oziru pod pazduho segati ali ne. Pretis je izrečno povedal: da vlada stoji na stojiščih državne podpore. Stvar je tedaj načelno rešena: vlada hoče iz krize pomagati.

Proti temu načelu se ne da nikomur

protiviti; potrebno je samo, da pri takovej državnej podpori država sama kot celota škode ne trpi, kar sem jaz uže v zadnjem članku poudarjal.

Način pa, po katerem meni vlada to storiti, zdi se meni, kakor sem uže povedal, neuspešen. Vladin plan je namreč ta.

Država hoče srebra ujeti in proti založenju tega srebra v „narodnej (državnej) banki“ primerno svoto bankovcev („ne državnih not“) od tistod vzeti. Iz teh bankovcev meni državne založnice (Vorschusskassen) po raznih krajih osnovati in s posojenjem bankovcev po najmenj 8% obresti obrtnikom, posestnikom itd. pomagati. Rok (Sicht) menjalni je na $\frac{1}{2}$ leta, tudi na 1 leto postavljen; podaljšanje (Prolongation) je za eno celo leto mogoče. Kar se denarja po teh založnicah v državne kase vrne, služiti ima v zraevanje valute; kakove — srebrne ali zlate, — o tem ni vladni predlog niti Pretisov govor ne povedata. Isto tako ima dobiček istemu namenu služiti.

Opomena je še vredno, da se pri teh založnicah tudi „papirji“ (Effecten) po $\frac{2}{3}$ kurza v najem jemljejo, katerih papirjev se potem država z raznimi načini zopet reši. To je v kratkem sodržanje novega vladnega predloga dne 11. nov.

Vladini namen torej je: narodno banko s srebrom založiti, obrtnike in posestnike zamenljivih vrednostij podpirati, borzi iz klešč pomagati, — in valuto izboljšati. To vse se pa ima storiti na tuje stroške (posojenim srebrom) in brez finančne nevarnosti, tako da bi pri tem vsem bilo pomagano: vladi kot oskrbnici vseh, potrebnežem, denarstvenej valuti, in — najbrž tudi bogatinom, katere srebro tišči.

Vlada sama, kakor je minister Pretis na ravnost izrekel, sumi nekoliko o uspehu teh namer, in to jej vsak rad brez njenega zagotovila verjame. Kajti 80 milijonov srebra pri sedanjem ažiju srebra po 10% na posodo jemati, srebro zdaj, ko zlata vidno pomanjkuje (londonska banka je discount na 10% povišala!), nabirati, pri denašnji veliki draginji žita (pšenica je po 8 gld.), javne stavbe (železnice) zidati, pri denašnjem slabem stanju vseh bank papirje nakupovati — to je, da tako rečemo ne samo nevarno ampak drzno.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 11. nov. [Izv. dop.]

3. seja poslanske zbornice. Predsednik naznanja, da je ministerstvo predložilo postavbo zaradi suspendovanja bankine akte, katero se je godilo v času, ko nij bilo državnega zbora skupaj. Poprime besedo finančni minister Depretis, da predloži postavljeni načrt o najetji državnega posojila. Ker Depretis precej tiho govori, zberó se poslanci okolo ministerskih sedežev in oni, kakor na galeriji zbrano občinstvo, radovedno in pazljivo poslušajo besede ministrove. Depretis v daljšem govoru razvija razloge za svoj predlog; dokazuje, kako se je počela in rastla sedanja finančna kriza.

Pravi, da je vlada sprevidela, da bode po preveč razvitem kreditu prišel naraven zaobračaj, zato je svarila, nij več toliko koncesij dajala. A občinstvo je le po lahkem obogatenu v igri in špekulaciji hlepel, zato nij vse nič pomagalo. Ko je katastrofa na borski prišla, je vlada vse storila, da bi se denarna kriza ne raztegnila še v trgovino in da bi se rešilo tudi pri drugih zadetih pod-

Listek.

Na morji.

(Spisal Ivan Franke.)

Qui navigant, coelum mutant,
non animum.

(Dalje.)

Enajsti dan v jutro zagledali smo zeleni breg, takrat zelen, ves zelen, grič za gričem, daleč zadaj visoke gore, naj višja slavni Adamod tik otoka Cejlon.

Tako ljubeznjiv je pogled na bela poslopja, v zelenem obrobju je kraj tako prijazen, da se ti dozdeva, kakor bi že bil mnogokrat tukaj. In vendar ne veš, kaj te čaka; le želiš si zopet na zemljo, na trda gotova tla! Še dve uri in padajo težki mački v ladjestaje, in mi smo v Point de Gull.

Kdor prvokrat potuje, ta pot v spominu

še imajoč živo pustoto okolo Sueca in Adena in zagleda, naenkrat najbogatejšo tropično vegetacijo, ne more si večjega kontrasta misliti. Povsod okrog ladjestaje, le na večer v morje odprte; palme, visoke s košatim gostim vrhom, ena pri drugi, kar oko preseže. V senci pod palmami se vidi kaka bela hišica. Tam je fort, drevje in višje hiše se vidijo sem čez.

Komaj je barka obstala, bližajo se čolni, ki imajo dovaževati in jemati blago, premog in vodo za piti. Veslači in delavci popolnem nagi, le s figovim peresom v podobi majhene umazane čunje s trakom privezane okolo života. Rasti so srednje, drobnih kosti sicer pa prav lepo izraščeni udov, gibčni, vidi se jim na životu, da delajo, a nijso težaki. Kože so rudečkasto rujave, zelo kutu podobne. Kakor pri nas ljudje nijso vsi enake barve, tako tudi tu ne. Barva je več ali manj živa, temna, pri nekterih dimasta in

pri drugih vleče že zelo na črno; lasje so jim črni ko oglje, nosi vsi dolgi. Lasje gladko nazaj počesani pri ženski kot pri moškem, in ker tudi v obleki nij razločka, se razloči spol le po naravnih razlikostih, in je za nevajenega pri mladih nedorastenih težko ugotoviti. Obleka je vrlo svobodna. Obično ovijajo okolo ledij in nog do kolen drap, rudeč in križasto pisan; zgoraj so goli. Eden ima turban na glavi, drugi ima jopo, ženske tudi belo srajco, a tako kratko, da ne seže ni čez prsi. Malokdo ima obutalo. Sploh ljudstvu, nij nič za to, da ta ali oni del života ni pokrit. Vmes se vidi kaka uniforma angleške službe, ali olišpani kostum orijental-ski. Poseben dub, ki je povsod, ki gre celo z brodom, ki izvira od zavživanja opiuma, nij ravno neprijeten, vendar ga je preveč. Mnogi žvečijo kaj rudečega, poper, ki diši podobno cimetu, misli bi človek, da krvavé v ustih. — Zrak je zaduhel, vroč in moker,

vzetjih, kar se rešiti da. Hotela je, da se zmanjša število denarnih institutov in da slabi likvidirajo, da si materijalni nij mislila smeti poseči vmes. A njeno upanje, da bode kriza premagana, nij se uresničilo. Celo ameriška kriza je na novo občni kredit stresla, in ker je poljska žetev po vsej Evropi slaba, je zmanjšan konsum. Da ne segne kriza še dalje, mora država pomagati, in ker nema v redni kasi denarja, bode izdala več bankovcev. Da pa vsled pomnoženja papirnatega denarja valuta ne bo škodovana, vzame se posojilo do 80 milijonov v srebru.

Depretis je precej gladko govoril; trudil se je v potu svojega obraza (na čelu so se mu bliščele debela kaple potu), da bi prepričal poslance o izvrstnosti svojih finančnih operacij, pa nij se mu posrečilo. Niti med njegovim govorom, niti ko je končal, nij se slišal nobeden bravo-klic in vendar ministerijalna stranka nij skopušna s pohvalo, kadar ministri govorijo. Depretis, kakor se kaže, nij priljubljen. Njegovi nespretnosti se celo pripisuje rast denarne krize in verjetno je, da stopi na Depretisovo mesto kmalu druga osoba. A če Depretis pade, spremlja ga tudi ministerski predsednik Auersperg, ki so je popolnem indentificiral z Depretisovo finančno politiko. Kdo bode naslednik, ali Plener, ali celo Herbst, o tem se samo kombinacije slišijo.

Iz govora Depretisovega smo posneli, da namerava vlada najeti državno posojilo osemdeset milijonov goldinarjev v srebru, ki bi se založili pri nacionalni banki, katera bi za ta znesek bankovce izdala. Ta denar pa bi se rabil za posojila proti zastavi efekt in za zidanje novih železnic. Celi predlog se stoprv v prihodnji seji razdeli med poslance.

Po Depretisovem govoru vršila se je volitev 15 poslancev v adresni odbor: Apfalter, Eichhof, Grebner, Wildauer, Pavlikov, Demel, Weber, Herbst, Brestel, Prato, Groholski, Giskra, Klier, Kopp, Tinti. Izvoljenih je torej 12 Nemcev, 2 Poljaka (Groholski in Smarževski) in 1 Rusin (Pavlikov). Od Slovencev in „pravne“ stranke nikdo nij izvoljen; grof Hohenwart je izmed 271 glasov dobil 67.

V legitimacijski odsek se je volilo 24 poslancev. Volilni listi pa se niso precej

kakor pri nas pred dežjem, kadar pravimo, da je soparno. Zmirom leze pot po človeku, kot v toplicah.

Punta di Gallo je mala terdnjava. Holandejci so zidali visok zid, ki služi še zdaj. Tu so angleški uradi, par lepih hotelov in nekaj štacun, kjer se kupujejo rubini in safiri, in malo vreden cejlonski djamant. Naj dražji so rubini; med temi zopet oni žive, rudeče pa svitle barve, lepe vode in brez madeža, kar jih je vrlo malo. Prodajalci vabijo tujce v štacune in ponujajo grozno cenó, govore pa s tako malim spoštovanjem od funtov, stringov (po 10 gl.) kakor bi bili „kupper money“ ali drobiž. Tudi pokažejo pred vsem slaba kamenja, in kdor se ne da prevariti, pokažejo mu tudi dobre in najboljše, zahtevajo pa toliko, da je človeka sram kaj obljubiti. Vsi ti Azijati znajo izvrstno pomagati blagu z besedo, obračajo govor po naturi kupea. Naši mešetarji so le šušmarji proti šoli le-tih trgovcev.

(Dalje prihodnjič.)

škrutinovali, tedaj se rezultat v prihodnji seji naznanja. Po predlogu Groholskega sklene zbornica, da sme vsak poslanec poslušati pri sejah legitimacijskega odseka.

Za peticijski odbor nasvetuje Perger 18 udov, katere naj oddelki in ne cela zbornica volijo. Dr. Kopp govori proti temu nasvetu in predloži, da se tudi peticijski odbor iz cele zbornice voli, ker bi po volitvi iz odsekov se temu odboru pripisala manjša imenitnost, kakor drugim. Rusin Pavlikov je tudi za volitev iz cele zbornice, ker se tako lažje ozir jemlje na vse politične stranke; v oddelkih pa niso vse stranke zastopane. Petrino odvrne Pavlikova, da ravno pri volitvah iz cele zbornice se pokaže, da se prezirajo cele stranke in zato se naj prepusti odsekom volitev udov peticijskega odbora. — Zbornica potrdi Pergerjev predlog in precej po javni seji voli vsak devetih oddelkov 2 uda peticijskega odseka.

Prihodnja seja je v četrtek 13. novembra.

Cerkev in država v Ameriki.

(Francoski spisal E. Laboulaye.)

(Dalje.)

II.

Korporacija se sestavi s tem, da se imenuje število administratorjev (trustees), ki jo reprezentujejo; vsaka komunija po svoje voli, sploh pa sili postava, naj lajični živelj prevladuje. Drugače je to pri katolikih. Trustees vsake župnije so diecezanski škof, generalni vikarij, župnik in dva lajika, ki jih izvolijo prvi trije. A zahteva se v vsaki župniji, da kakor pri bankah ali zavarovalnih društvih, trustees vsako tretje leto grofu ali dvoru predlože istiniti stan premakljivega in nepremakljivega cerkvenega imetja in dohodkov. Ako je korporacija v šestih letih lena, se ji opravi vzamejo iz rok. Namen te naredbe je, opovreti, da njena cerkev ne prestopi meje dohodkov ali temeljnih imetij, ki jih postava utrduje. Ta meja, ki je v vsakej državi različna, se drži sploh med 10.000 in 30.000 frankov; navadno pa postava določuje, koliko premoženja sme kaka korporacija imeti. Tako postavim v Masahuzecu članek 32 statuta od leta 1860 določuje, da religiozne asocijacije ne smejo imeti premakljivega ali nepremakljivega blaga nad 100.000 dolarjev, ali 500.000 frankov.

Ali se te postavbe vedno izpolnujejo? Dovoljeno je o njih dvomiti, v Ameriki, kakor kje drugje. Govori se, da ima nadškof iz New-Yorka veliko premoženje v rokah, ki mu ga je ljubav vernih zložila; to premoženje, ki je le posvečen zaklad, preide po nadškofovej smrti njegovemu nasprotniku v roke. To je prevarjenje postavbe, katero bi sodniki kaznovali, da bi je mogli dokazati. Tako se je leta 1862 oporoka nekega New-Yorčana, ki je vse svoje premoženje nadškofu Hughes, katoliški cerkvi v New-Yorku v porabo zapustil, kasirala. V očeh postavbe nij cerkve v New-Yorku, ona pozna le posamezne župnije.

V Zedinjenih državah, kakor v Evropi, so velike komunije, ki se raztezajo čez ves teritorij. Episkopalci, metodisti, presbiterijanci, katoliki, to so univerzalne cerkve, med tem ko je pri baptistih in kongregacionalistih vsaka župnija neodvisna skupščina, ki

je federativno sè svojimi sestrami z vezjo skupne religije spojena; a vse te cerkve ali denominacije so religiozna stvar, ki države nič ne briga. Država pozna le civilno asocijacio, lokalno korporacijo. Ta korporacija ima dobra, ona pobira doneske za kult, ona plačuje duhovnike, ona sama tedaj je postavi odgovorna.

III.

Ali religija zaradi te v dva dela razdeljene organizacije kaj trpi? Ali to razločenje cerkve (church) in korporacije cerkveni avtoriteti kaj škodi? Mi si upamo trditi, da nij v nijenej deželi religija tako mogočna, kakor v Zedinjenih državah. Zares, pri vseh narodih, kjer je cerkev z državo spojena, ima vlada, ki plačuje kult, nekako policijsko oblast čez vero. Treba mu vedeti, v kake roke gredo njena plačila. Kar se tiče katolicizma, je ta točka velike važnosti, kakor bi to sodili po dogodjajih na Pruskem. Država more določiti, bodi si prav ali ne, da proglašanje nove dogme, kakor je ona o nezmotljivosti, spremeni razmere med cerkvijo in vlado, in da ne pripoznava za prave katoličane onih, ki k starej veri kaj pridevajo; kar do reformovancev, pitanje nij menj resno. Te vedne spremembe, ki so v bistvu protestantizma, so povod, da se toki v mišljenji predrugačujejo. To se vidi na Francoskem; tam je verska stranka, ki se zove pravoverno, premda je daleč od la rochellske izpoznave; druga se imenuje liberalna, in se razteza od unitarizma do mejnikov filozofije. Kar kristjane, ki nimajo taiste vere in ki se ne morejo porazumljati med soboj, vzdržuje pod enim istim imenom, v taistem svetišči, je denar, ki jim ga daje država. Vsaka teh, druga drugej sovražnih strank trdi, da ima enako pravico do svetišča, do plačevanja duhovnikov. Ker je vse tako razdeljeno, kaj je storiti državi? Naložiti izpoznavo vere, ki jo je dekretovala večina kake sinode, ki morebiti nij cerkvina večina; delati mora država tako, kakor so delali bizantinski cesarji, in s tem se zaplete v brezštevne težave.

Simbol je religiozna stvar; država se ga ne sme dotekniti, in če mora stopiti sè svojega tira. Ali naj se župnije razdele, in se naredi toliko svetišč, kolikor je različnih sekt? To bi bilo bolj pametno; a to ne spada med državina posla. Država je le sredstvo, da se zadovoljijo oni ljudje, in da ima religija izdatno pokroviteljstvo; a spuščati se država ne sme na polzeča tla.

Tako je v Zedinjenih državah. Ker se nema ničesa pričakovati od države, in ker si vsak kristjan izbere in plača cerkev, ki reprezentuje njegova prepričanja, nij nijene težave z državo. Od tod tako blagostanje v Zedinjenih državah, ki mora le onim tuje biti, ki ne znajo misliti: te cerkve, od države neodvisne, absolutne učiteljice svojega nauka, ki skrbno čujejo nad njegovo čistostjo. Vsaka njih ima svojo versko izpoznavo in ne sprejemlje v svoje naročje drugih, kakorone, ki sprejmo verski kontrakt, ali z drugimi besedami, one ki se podvržejo dobrovoljno postavam kongregacije in sprejmo njen simbol. Več teh vernih je tako skrupuloznih, da, njihovi otroci akoravno krstijo, birmajo in obhajajo, se vendar ne smatrajo za cerkvene članove (church) za prave verne prej, da kot možje izpoznajo svojo osobno vero in dokažejo svojim vedenjem, da je njih srce v resnici v Kristu prerajeno.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. novembra.

V notranjem zdaj edino **državni zbor** vse zanimanje strinja. O njem pa govorimo na dveh drugih krajih. — Ustavne novine si trudijo dokazati, kako dobro in prav je, da se država zadolži, da borski in bankam, ali kakor oni pravijo, trgovini in obrtniki pomaga. (O tem govori naš prvi članek.) — Dotične Pretisove zakonske osnove v členu 2 pravijo: „en del (tega denarja) se porabi za pospeševanje zidanja tacihi železnice, katere zidati je vlada s kako postavo pooblaščenca, v členu 4. lit. b. pa se naravnost pove, da se bode tudi na borsne papirje dajal denar.

Tudi na **Moravskem** se začenja odločno germaniziranje šol in odrivanje češkega jezika na korist nemškega. Na državni gimnaziji v Trebišću se je nemški jezik uvel in samo na dveh najnižjih razredih so puščene slovanske paralele.

Ogerski odseki peštanskega zbora so novo hrvatsko nagodbo nespremenjeno potrdili. Brez dvombe jo bo tudi zbor sam.

Vnanje države.

Ruski general Ignatjev je imel pred nekaterimi tedni v Odesi govor, v katerem je povdarjal potrebnost obstanka Turčije in je vsakega sovražnika imenoval, ki bi rusko-turško prijateljstvo hotel kaliti. V diplomatskih krogih v Carjigradu se zdaj trdi, da merodajni krogi v St. Peterburgu generalove politike ne odobrujejo, in da bode Ignatjev kmalu odpoklican.

Iz tega, kar se na **Francoskem** godi, ne moremo sklepati, kaj se bo zgodilo. Kar se zvečer sklence, se zjutraj ovrže. Tako se poroča, da je tako imenovana komisija za podaljšanje Mac-Mahonove oblasti, ki je bila v nedeljo po večini republikanska, to je antimacmahonična, v ponedeljek za podaljšanje oblasti se odločila, in se izrekla proti stavku, ki ga je Jules Grévy v imenu cele levice formuliral, da namreč narodna skupščina nema pravice, eksekutivne oblasti dati daljši obstanek, kakor je njen. Morebiti pa se bode ta „principijelna“ določba pozneje s kakim „praktičnim“ činom zopet oslabila; znabiti se tudi oživotvori maršalova diktatura, ker misli pridržati naslov predsednika republike, zedinjenimi močmi desnega in levega centra; kajti zdaj je vse mogoče. Samo to se ne vé, ali bo ta mehka politika, ki je velikega naroda in tako resnega trenutka nevedna, opazovalca bolj k pomilovanju ali zaničevanju prisilila.

Iz **Španskega** sedaj dalje časa nij bilo slišati o kakem odločnem koraku ali napredku republikanske vlade proti onim drhlim, katere zbira don Karlos proti narodni svobodi, oni človek, ki kakor toliko družih mogotcev meni imeti „po božji milosti“ pravico, vladati nad narodom. — Karlisti sami so pred nekoliko dnevi telegrafovali po svetu, da so veliko zmago pribojevali, republikanskega poveljnika generala Moriones-a ujeli itd. Že se je bratovščina reakcionarjev po vseh krajih sveta veselila. A zadnja pošta prinaša poročilo, da so Karlisti samo lagali. Niso oni zmagali, nego še tepeni so bili. Iz Madrida se poroča, da je v bitvi 7. nov. Moriones pri Los-Arcos Carliste po štiri ure trajajoči bitvi premagal in nazaj vrgel. Izgubil je 22 mrtvih, 250 ranjenih. Karlistični uporniki so izgubili veliko več vojakov, tudi eno kanono in 4 voze streliva in mnogo ujetnikov.

Dopisi.

Iz Brežkega okraja 12. nov. [Izv. dop.] Radovedni smo, če bomo letos tudi kaj s slovenskimi predstavami v Brežicah razveseljeni, ali se bode igralo le v nemškem jeziku? Le dobre in resne volje je treba in premagane so težave. Bolj ko nam boste

Brežčani vsaj včasih pravični, lepše bomo izhajali vsi in več občinstva se je pri predstavah nadjati, kar ste se lansko zimo sami prepričali. Sploh malim mestom in trgom za dolge zimske večere prijetnih zabav priporočujemo, iz katerih bode tudi naš narod duševnega haska imel. Menimo tudi snovanje svobodomiselnih bralnih ali političnih društev, na katere je dopisnik od Drave 11. nov. že opomnil. O da bi pač to uzbujanje k snovanju slovenskih društev ne bilo brez vspeha! Ko bi pač tu eden tam eden odlični rodoljub hotel se tega osnovanja resno in v djanji poprijeti. Da so taka društva najboljši viri narodnega vzbujanja, ne bode menda nobeden tajil. V Sevnici bila je pred 2 leti še čitalnica, a sedaj nij sluha ne duha o njej. Kaj ko bi se čez zimo zopet oživela? — V Brežicah bilo je do lanskega leta „konstitucionalno“ društvo, katero je po dolgi boleznici od politične trohljivosti mirno v gospodu zaspalo. Za bralno društvo ali čitalnico bi bilo tedaj tudi v Brežicah pravo mesto in imelo bi najmanj toliko udov, kolikor jih je imelo „konstitucionalno“ društvo. Tudi Krško bi bilo primerno mesto za slovensko društvo, h kateremu bi se tudi lahko Rajhenburčani in Videmčani, kakor pred letom k pevskega društvu, pridružili. Že zaradi zabave in razgovora bi šel marsikateri po dnevnem delu v bralno sobo med svoje domačine, da bi se nekoliko odpočil. Kaj pa bomo za božjo voljo posamezni po ulicah in vaseh hodili ali v krčmah sedevali? Filisterstvo in zdehavsko življenje naj se le kolikor mogoče odstranjuje. Taka društva naj bi se potem naročila razen drugih različnih časnikov tudi na več iztisov „Slov. Naroda“ in „Tednika“, katere bi potem tudi neudom društva (kmetom) delili. Na ta način se najhitreje narodna zavest med prostim ljudstvom širi. Zavrnil mi pa hode menda kdo: Nasvete zna marsikateri dajati, a izpeljava ima sitnosti. Res je taka posebno tam, kjer je več strank, a to nič ne de. Tudi politični nasprotniki naj bodo uljudno vabljeni, da k takim društvom pristopajo. Baš v društvu se bodo prepričali, da Slovenci ne zahtevajo nič kaj posebnega nego ravno to, kar že drugi narodi imajo. V društvu se človek navdušuje in pogum za narodno skupno delovanje pridobiva. Ne bode se nam treba za prihodnje volitve toliko pripravljati, ker nam že bode vse osigurjene. Torej krepko na delo za našo sveto stvar, za razvitek in omiko slovenskega naroda!

Iz Budim-Pešte 11. nov. [Izv. dop.] Naše strankarske razmere začele so se bistriti. Levica našega drž. zbora je nenadano opustila državopravno opozicijo, ter bo v prihodnje samo na administrativnem polju vladi nasproti stala. Vsi njeni dosežki njeni napori realno unijo z Avstrijo vreči, ž njo Deakovo stranko iz vlade potisniti in sebe v njo posaditi, so bili nevpesni, in tudi njeno daljnje jurišanje na te okope našega državnega življenja bi gotovo še dolgo časa brezuspešno ostalo. To so naši levičarji uvideli, ter svojo taktiko zaobrnil. Kakor se vidi, je samo oportuniteta razlog njihovega zaobračaja. Na polju državopravne opozicije naši levičarji niso bili Deakovej stranki in vladi nevarni, na polju administrativne opozicije je pa njih nevarnost precej velika. Molčečim pripoznanjem realne unije z Avstrijo postali so namreč levičarji naenkrat

sposobni za vladanje, kar poprej na polju državopravne opozicije niso bili. Do sedaj so Deakovcem samo staro-konservativci v dosezanji vladnega kormila konkurencijo delali, od seh mal se bodo pa tudi levičarji za vladno kormilo potezali, in ti bodo vsakako huji konkurenti, nego so bili staro-konservativci. Naravno je tedaj, zakaj vladnim glasilom zaobračaj levice nij po volji. Samo kakih 8 ali 10 levičarjev, med njimi tudi Kalman Ghyczy, ne odobrava zaobračaja. Ghyczy je sicer velika izguba za našo opozicijo, pa nenadomestljiv vendar nij. Prvi nasledek zaobračaja levice bo to, da se jej bodo vsi količjak omahljivi življi Deakove stranke — in teh je dan na dan več — pridruževali; drugi iz tega proizhajajoči nasledek bo pospeševanje razpadanja Deakove stranke; tretji pa nazaj potisnjenje staro-konservativcev pod vodstvom Sennyeyjevima. Zelo važno je tudi vprašanje, kako se bodo hrvaški zastopniki, in zastopniki naših narodnostij nasproti tej novej politični situaciji postavili. Denes je še prezgodaj o tem kaj reči, ker se še ne da jasno razsoditi, katera pozicija bo za njih naj koristnejša. Če bo narodnostna naša opozicija, h kateri se na zadnje tudi hrvaški zastopniki šteti morejo, solidarno postopala, bo ona odločila, na kateri strani bo večina. Skupa s hrvaškimi zastopniki broji narodnostna opozicija še čez 50 glasov, in ti so tehtni!

Domače stvari.

— (Petindvajsetletnica cesarjevega vladanja) se bo 2. decembra v Ljubljani tako obhajala: Deželni odbor je sklenil obrniti se 1. na vojensko mestno poveljništvo zaradi tega, da se omenjeni slovesni dan zjutraj s strelom topov na gradu naznani, 2. na Ljubljanskega g. knezoškofa, da se ob 10. uri poje velika sv. maša v stolni cerkvi, 3. na dramatično društvo in na vodjo nemškega gledališča, da bo 2 večera slovesna predstava (enkrat slovenska, enkrat nemška) v deželnem gledališču, in 4. da se v prvi seji prihodnjega deželnega zbora predlaga naprava adrese na Njegovo Veličanstvo.

— († Dr. Anton Klemenčič) župnik v Ljutomeru, je 11. novembra po teški bolezni umrl. Pokojni je bil zelo učen mož. Leta 1854. prišel je v Ljutomer za župnika, pred je bil subdirektor na graškem semenišču. Bil je vrl narodnjak in je za vzbujanje narodnosti v ljutomerski okolici veliko storil. Leta 1863. je bil osnoval krasno besedo na svoji „vili“ pri Ljutomeru na čast Cirilu in Metodu. Prvemu slovenskemu taboru v Ljutomeru, za katerega se je zelo trudil, je tudi on predsedoval. Materijelno in iz besedo je on veliko za naš narod storil. Bil je kot duhoven zelo svobodomiseln — toda v zadnjem času, ko je bil že duševno in fizično oslabil, ne več.

— (G. profesor dr. Krek) je ovprašani zavoljo tajnika „Slovenski Matici“ pisal, da je on zato, da se služba razpiše in potem da najsposobnejšemu. „Tudi terjam“ — piše — „od prihodnjega tajnika, da je znanstven mož in napredovalen, ker mračnjaštvo je pogubno narodu in slovstvu.“ — Dobro je govoril g. profesor.

— (V rojanski čitalnici) se je 11. nov. predstavljala — kakor se nam preobširno piše — igra „Mlinar in njegova hči“

izvrstno. — Drug, tudi daljši dopis, se pri-
tožuje, da se v tej čitalnici goji mrzenje
proti nekim delavnim narodnim osobam. Raz-
por je povsod škodljiv, neodpustljiv pa tam,
kjer je le osoben, ne stvaren.

— (Iz Gradca) se nam 12. novembra
piše: Prihodnji petek se bode vršila na tu-
kajšnji univerzi imatrikulacija novih gg.
univerzitetnih slušateljev. Na večer bode
se praznoval skupni komers vseh slu-
šateljev vsakega narodnosti v spomin na
dopolnjenje graškega vseučilišča z me-
dicinsko fakulteto. V saboto bo tudi nekaj
cerkvene svečanosti in potem pred velikim
zborom govor g. rektora, viteza Karajana,
prof. philologije.

— (Izgubil) se je v Selci v maribor-
skem okraju že 23. oktobra šestletni deček
Martin Živko, sin posestnice Marije Živko.
Bržkone ga je kak neznan voznik soboj
vzel.

— (Cene novega vina). Cerkveno
vino fare Sv. Peter pri Mariboru se je pri
zadnji licitaciji po visoki ceni prodalo:
slabejše po 135 gold., boljše po 195 gold.
štrtinjak.

— (Vreme.) Na Krasu je zadnja dva
dni bila taka burja, da so se železniški
vlaki zakasnjevali. V Ljubljani imamo tudi
že tri dni burjo, ki če prav nij kraški po-
dobna, vendar nas s svojo mrzloto spominja,
da smo v zimi.

— (Nekemu Ribničanu), ki je lon-
čeno robo prodajal po svetu, je bilo v Ce-
lovci po noči ukradenih 300 loncev, ren in
druge posode. Tatica je bila neka dekla.

— (Dr. Bleiweisove „Novice“) ne
morejo iziti, da ne bi napadale slovenskega
poslanca dr. Vošnjaka, tako da si že kar
misliti več ne moremo, kakošne bi bile brez
Vošnjaka. Ker jim je gradiva zmanjkalo,
sprijaznile so se s svojim bavbavom „Tag-
blatom“ in neko bedarijo „niks daitsch“ iz
njega prestavile. Nu, stari otroci morajo tudi
veselje imeti.

Razne vesti.

* (Pozen kes). Neki krčmar na Du-
naji je dobil te dni pismo brez podpisa iz
Prage, v katerem je bilo 12 goldinarjev. Po-
šiljavece je dejal, da je bil pred osmimi leti
ubog dijak na Dunaji, in da je pri njem
za kakih osem goldinarjev žemljel pojel, pa
jih ne plačal. Zdaj pa da je bogat mož,
zato pošlje denar z interesi. Krčmar se je
spomnil, katerega natakara je takrat imel;
tisti natakara je že umrl, in je zapustil ubogo
vdovo. Ker nij krčmar škode trpel, ampak
natakara, je njegovej udovi poslanih dvanajst
goldinarjev izročil.

* (Državni poslanec, ki se je sam
umiril. Ogerski državni poslanec Ivan
Vidač, posestnik ene fabrike, se je 9. no-
vembra in tretjega nadstopnja neke hiše v
Pešti skozi okno vrgel in jabil. Živeti nij
hotel več, ker je falirala peštanska hranilni-
ca, kateri je bil on predsednik in je bil on
zavoljo tega v kriminalni preiskavi. Nesreč-
než je zapustil šestero otrok.

* (Rumena vročica) po severni Ame-
riki na vso moč razsaja, posebno okolo Cin-
cinati. Nekatera mesta so čisto izmrla, dru-
gim to še žuga. Kupčija že več tednov stoji,
in vsi bogatini so popustili mesta in šli na
deželo da bi se smrti ubranili. Vsak dan po-
žez umrje 40 do 50 ljudi. Tudi veliko zdrav-
nikov in duhovnikov, ki so revežem hoteli
pomagati, je ta huda bolezen pokosila. Sto
in sto ljudi leži bolnih brez vse pomoči, po-

polno zapuščenih. Trupla po cele dni leže
po hišah, ker jih nema kdo pokopati in tako
ima kuga še več živeža.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka
in brez stroškov.

Revalescieri du Barry

v Londonu.

Izvrstna zdravilna hrana Revalescieri du Barry
odstrani vse bolezni; namreč bolezni v želodci, v
živecih, v prsih, na pljučah, jetrah, žlezah, na sliznici,
v dušnjaku, v mehurju in na ledvicah, tuberkole, su-
šico, naduho, kašelj, neprevajljivost, zapor, drisko,
nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vr-
toglavo, navāl krvi, šumenje v ušesih, medlico in
bljevanje krvi tudi ob času nosečnosti, skalno silo,
otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Iz-
pisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem
lekom kljubovale.

Spričevalo št. 73.621.

Na Dunaji, 1. februarja 1871.
Neskončna hvaležnost do Vas mi daje povod,
Vam te vrstice pisati. Bil sem skozi štiri mesece od
strašne naduhe trpinčen; nikdo mi nij mogel olajšanja
dati, dokler nijsem na svet prijatelja Vaše izvrstne
Revalescieri vzel, ki me je od tega zlega temeljito
ozdravila.

Feliks baron pl. Clarov.

Spričevalo št. 65.715.

Paris, 11. aprila 1866.
Moj gospod! Moja hči, ki je izredno trpela,
nij mogla prebavljati niti spati; nespečnost, slabost
in nervozna razburjenost jo je prevladovala. Ona se
nabaja celo dobro po čokoladi Revalescieri, ki jo je
popolnem ozdravila, ima dober tek, dobro prebavljiv-
ost, pomirjene živce, zdravo spanje in trdno meso
ter je zopet dobre volje.

H. de Montlouis.

Spričevalo št. 73.800.

Mohač, 20. decembra 1871.
Tri mesece sem Vašo slavnoznano „Reva-
lescieri“ užival in po tem od večletne zlate žile oz-
dravel, ter sem to izvrstno sredstvo enemu svojih
prijateljev v rabo pripočil. Prosim torej, da blagovo-
lite takoj poslati 2 funtno škatlico za mojega prija-
telja pod mojim Vam že znanim napisom po poštne
podvzeti.

Z vsem spoštovanjem

Jož. Ulllein stavitelj.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescieri pri
odraščanih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlja.
V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr.,
1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 fun-
tov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.,
— Revalescieri-Biscuiten v pušicah a 2 gold. 50 kr.
in 4 gold. 50 kr. — Revalescieri-Chocolatée v prahu
in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold.
50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas
10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.
— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Du-
naji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed.
Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Ins-

bruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birn-
bacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru
F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B.
Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih le-
karjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja du-
najska hiša na vse kraje po poštinih nakaznicah ali
povzetjih.

Opomenica.

Konkurzi: Pri mestnem magistratu v Lju-
bljani služba magistratskega tajnika z letno plačo
1200 gold., potem mestnega blagajnika s 1200 gold.
in kanelijskega voditelja s 900 gold. — Pri gozdarskem
ravnateljstvu v Gorici mesto kanelista v 4 tednih

Tajci.

12. novembra.

Evropa: Oberman iz Planine. — Rudolf Jo-
sip iz Dunaja.

Pri **Elefantu:** Grof Pač s sinom iz Pono-
viča. — Glider iz Gorenjskega. — Nio iz Dunaja.
Zupan iz Celovca. — Žagar iz Gradca. — Rafi z
gospo iz Trsta. — Marešič od sv. Duha. — Kohn
iz Pešte. — Oresnik iz Dunaja.

Pri **Malič:** Alberti, Cenestrihi iz Roveredo.
— Fink iz Gradca. — Adelheid Weitzen iz Zgoš.
— Gussman iz Dunaja. — Pagan z družino iz Trsta.
Macher, Herold iz Maribora. — Pemath iz Dunaja.
— Goslet iz Hrastnika. — pl. Fichtenau iz Zagreba.
— Kralovský iz Dunaja.

Pri **Zamoreu:** Kreiger z gospo iz St. Mihela
na Kor. — Spicer iz Dunaja. — Jenko iz Reke. —
Marija Križman iz Podčetrčka.

Dunajska borza 13. novembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v banknotih	68	10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	25	
1350 drž. posojilo	101	80	
Akcijske narodne bank.	950	—	
Kreditne akcije	216	50	
London	114	30	
Napol.	9	14	
Č. k. banka	—	—	
Štebro	109	40	

Mož,

25 let star, ki je višo gimnazijo obiskoval,
v konceptu nemškem in slovenskem izurjen,
in tudi stenografirati zna, želi h odvetniku
ali bilježniku, kjer bi sčasoma koncipient
oziroma solicitor postati mogel, v službo
stopiti. — Dopisi s pogoji naj se blago-
volijo adresirati **M. Z. 18** poste restante
Videm na spodnjem Stajerskem. (304—1)

Razglas.

Hiši na prodaj.

Ljubljanska hranilnica proda prostovoljno svoji hiši **štev.**

26 in 27 v gradiščnem predmestju blizu nunske cerkve, (prej
lastnina dr. J. Zweyera) z vrtom in pritlikino vred.

Najnižja kupna cena obema hišama je **35.000 gld. a. v.**

Dotične ponubbe in 10 % vadium 3.500 gld., naj se oddajo

do 20. decembra t. l.

opoludne ravnateljstvu hranilnice, kjer se morejo tudi kupni pogoji
pregledati.

(305)

Hranilnica v Ljubljani

11. novembra 1873.